

Curs 08-09 Codi :23318 Assignatura : L'Aprenentatge Escolar de la Llengua i les seves Dificultats

Titulació, impartició i nombre de crèdits:

Psicopedagogia: obligatòria , 2on sem, 4t. curs, 4 crèdits

Departament: Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

Professors: Mercè Roc i David Ribes

1. Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

- 1.1. Potenciar en els alumnes una comprensió de les capacitats lingüístiques i de les capacitats d'escriptura i de lectura com a instruments fonamentals per als aprenentatges escolars.
- 1.2. Oferir un marc teòric des del qual es puguin identificar i explicar les dificultats d'aprenentatge del llenguatge oral i escrit.
- 1.3. Oferir orientacions psicopedagògiques per a la prevenció de les dificultats del llenguatge.
- 1.4. Aportar informació respecte les possibilitats d'avaluació i intervenció en les dificultats del llenguatge oral i escrit.
- 1.5. Donar a conèixer experiències psicopedagògiques en l'àmbit de l'aprenentatge de llengües en situacions educatives. .

2. Blocs temàtics i organització dels continguts

- 2.1. Factors socials en l'aprenentatge de la llengua
 - 2.1.1. Factors socioculturals i context escolar
 - 2.1.2. Diversitat lingüística i immigració
 - 2.1.3. Família i pràctiques comunitàries
 - 2.1.4. Estratègies d'intervenció lingüística amb alumnat nouvingut
- 2.2. Adquisició del llenguatge.
 - 2.2.1. El llenguatge i els seus components.
 - 2.2.2. L'adquisició del llenguatge oral.
 - 2.2.3. El bilingüisme i les seves característiques.
 - 2.2.4. L'educació en segones llengües.
- 2.3. Aprenentatge de la llengua escrita. Dificultats i trastorns
 - 2.3.1. Habilitats i estratègies implicades en el processament de la llengua escrita
 - 2.3.2. Les vies d'accés: fonològica i lèxica. Teories explicatives de les dificultats per usar-les
 - 2.3.3. Definicions i classificacions dels tipus de dislèxia. Disgrafia i disortografia
 - 2.3.4. Criteris d'avaluació i intervenció
- 2.4. Comprensió i producció de textos. Detecció de dificultats i orientacions psicopedagògiques
 - 2.4.1. Habilitats i estratègies implicades en la composició de textos
 - 2.4.2. La comprensió i producció de textos. Ajudes que faciliten el procés de composició i revisió

2.4.3. Estudis sobre la narració. Aportacions sobre propostes de detecció de dificultats i d'intervenció

3. Avaluació

Tindrà un caràcter continuat i es fonamentarà en els següents criteris:

Participació i implicació activa dels alumnes tant en les sessions teòriques com en les pràctiques
Realització i presentació d'un treball teòric-pràctic elaborat en grup al llarg del curs. Els criteris de realització i avaluació d'aquest treball seran detallats a l'inici de l'assignatura.

El bloc temàtic II, referent a "Adquisició del llenguatge", serà avaluat amb una prova escrita sobre els principals tòpics del programa.

El plantejament de l'avaluació requereix l'assistència regular i haver participat en les sessions de treball cooperatiu, així com l'assistència de tots els membres del grup a totes les tutories previstes per a la realització del treball monogràfic.

En el cas de no superar alguns d'aquests criteris, els professors, si ho creuen convenient, podran optar per proposar una prova escrita.

La nota final serà el resultat de la mitjana ponderada dels diferents treballs i/o proves.

4. Fonts d'informació bàsica

L'estudiant tindrà dossiers de lectures obligatòries.

Bibliografia recomanada

ACOSTA, V.; MORENO, A. (1999) Dificultades del lenguaje en ambientes educativos. Del retraso al trastorno específico del lenguaje. Barcelona, Masson

AGUILAR, E.; SERRA, M. (2001) Análisis del retraso del habla. Barcelona. Ariel.

ARNAU, J. (1996), Psicopedagogía de la segunda lengua, a ESCORIZA, J. et al. Psicología de la instrucción. Vol 4. Psicopedagogías integradas : lenguaje integrado y procesos de intervención. Barcelona. EUB, pp.25-58.

CASSANY, D. (1993) Ensenyar llengua. Barcelona. Graó

CHIAT, S. (2001) Los problemas de lenguaje en los niños. Cambridge. Cambridge University Press

DEFIOR, S. (1996) Una clasificación de las tareas utilizadas en la evaluación de las habilidades fonológicas y algunas ideas para su mejora. Infancia y Aprendizaje, 7, pp. 49-63

DEFIOR, S. (1994) La conciencia fonológica y la adquisición de la lectoescritura. Infancia y Aprendizaje, núm. 67-68, pp. 91-113

DEL RÍO, M. J. (1997) Lenguaje y comunicación en personas con necesidades educativas especiales. Barcelona. Martinez Roca

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1999) Orientacions per a l'ensenyament-aprenentatge de la lectura i escriptura. Servei de Difusió i Publicacions. Barcelona.

FARGAS, A. (1995) L'anàlisi lingüística dels "errors" ortogràfics. Articles, 3, 42-52

FARRÉS, J. i alt (2001) Consideracions sobre l'ensenyament del català "Enfoc comunicatiu" a Llengua i immigració a Catalunya. Diversitat lingüística i aprenentatge de les llengües. Barcelona. Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, pp. 99-123

FRESNEDA, M. D. (2001) La narrativa en el TEL., a MENDOZA, E. (coord.) Trastorno específico del lenguaje (TEL). Madrid. Pirámide, pp. 169-185

- GIASSON, J. (1990). Les macroprocessus. Deuxième partie: les textes narratifs, a La compréhension en lecture. De Boeck Université, pp. 94-113
- GREGORY, E. (1996). Learning from the community : a family literacy projet with Bangladeshi – origin children in London. In Wolfendale and Topping (Ed). Family involved in literacy. London. Casell, pp. 89-102
- KENNER, CH. (2006). El mundo en una aula: educar a nuestros niños y niñas como ciudadanos de un mundo multilingüe, a Aula de Innovación Educativa, núm. 148, pp. 51-54
- MARUNY, L.; MOLINA, M. (2001) Adquisició del català i competència comunicativa en alumnes d'origen marroquí a l'ensenyament obligatori. Memòria d'investigació. Barcelona. Fundació Bofill.
- MONTANÉ, M.; ROC, M. (2002) Una experiencia europea de innovación pedagógica basada en la escritura de un libro, a European Journal of Teacher Education. Vol. 25, nº 1, pp. 60-76
- PÉREZ, M. (2002) Orientación educativa y dificultades de aprendizaje. Thomson
- ROC, M. (1996) Aproximación al estudio de las dificultades en lengua escrita. Consideraciones sobre algunas teorías explicativas. Implicaciones educativas, a ESCORIZA, J. et al. Psicología de la instrucción. Vol 4. Psicopedagogías integradas : lenguaje integrado y procesos de intervención. Barcelona. EUB, pp.167-200
- RUEDA, M. I. (1995) La lectura : adquisición, dificultades e intervención. Salamanca. Amarú
- SÁNCHEZ, E. (1990) El aprendizaje de la lectura y sus problemas, a MARCHESI, A. ; COLL, C. ; PALACIOS, J. (comp) Desarrollo Psicológico y Educación. Vol. III. Madrid. Alianza, pp. 121-131
- SÁNCHEZ-CANO, M. (1999) Aprenent i ensenyant a parlar. Ajuda a la comunicació i el llenguatge a l'escola. Lleida. Pagès editors
- SERRA, M. et al. (2000). La adquisición del lenguaje. Barcelona. Ariel.
- SOLÉ, E. (2002) Eines per a la iniciació al nostre codi lingüístic per a alumnat estranger, a Àmbits de Psicopedagogia. Revista catalana de Psicopedagogia i Educació, Nº 4, pp. 25-29
- THOMSON, M. E (1992) Dislexia. Madrid. Alianza Psicología
- VALMASEDA, M. (1990) Los problemas de lenguaje en la escuela, a MARCHESI, A.; COLL, C.; PALACIOS, J. Desarrollo psicológico y educación, III. Necesidades especiales y aprendizaje escolar. Madrid, Alianza, pp. 101-119
- VAN GRUNDERBEECK, N. (1994). Les difficultés en lecture: Diagnostic et pistes d'intervention. París. Gaëtan Morin éditeur
- VILA, I. i alt. (2006). Llengua, escola i immigració: un debat obert. Barcelona. Graó
- VILA, I. i SIGUAN, M. (1998). Bilingüisme i educació. Barcelona. UOC.